

Doanh nghiệp kiến nghị tháo gỡ khó khăn về bảo vệ quyền tác giả trên môi trường số

10:07 22/02/2026

Liên đoàn Thương mại và Công nghiệp Việt Nam (VCCI) vừa có văn bản góp ý nhằm tháo gỡ các vướng mắc pháp lý cho doanh nghiệp trong việc thực thi và bảo vệ quyền tác giả, quyền liên quan trên môi trường số. Động thái này được đưa ra trong bối cảnh các quy định hiện hành bộc lộ nhiều điểm thiếu đồng bộ, gây trở ngại cho quá trình xử lý vi phạm.

Vướng mắc trong thu thập chứng cứ điện tử

Theo nội dung góp ý cho Dự thảo Báo cáo tổng kết việc triển khai thi hành Nghị định 17/2023/NĐ-CP, sự phát triển của không gian mạng đang đặt ra nhiều thách thức cho công tác bảo vệ sở hữu trí tuệ. Cụ thể, quy trình phát hiện, thu thập và lưu giữ chứng cứ xâm phạm trên môi trường số hiện nay chưa được quy định đầy đủ.

Dù các Điều 57, 58, 77, 78 và 111 của Nghị định 17/2023/NĐ-CP đã đề cập đến các biện pháp thu thập chứng cứ và bảo vệ quyền, hệ thống pháp luật vẫn thiếu các văn bản hướng dẫn chi tiết, thống nhất về việc thu thập, bảo quản và đánh giá chứng cứ điện tử. Vấn đề này càng trở nên phức tạp khi các cơ quan thực thi phải xử lý những vụ việc liên quan đến các nền tảng trung gian có trụ sở tại nước ngoài.

Ảnh minh họa

Thiếu tiêu chí định lượng về quy mô vi phạm

Bên cạnh vấn đề chứng cứ, các quy định hiện hành đang thiếu hướng dẫn cụ thể về việc xác định thiệt hại phi vật chất và lợi nhuận bất hợp pháp. Đặc biệt, tiêu chí "quy mô thương mại" vốn là căn cứ pháp lý bắt buộc để xác định ngưỡng truy cứu trách nhiệm hình sự theo Bộ luật Hình sự, nhưng đến nay vẫn chưa có văn bản chính thức nào làm rõ nội hàm và cách áp dụng.

Sự thiếu hụt các tiêu chí định lượng cụ thể, chẳng hạn như số lượng bản sao, giá trị hàng hóa vi phạm hay mức doanh thu thu được, khiến cơ quan chức năng và doanh nghiệp gặp lúng túng. Điều này dẫn đến khó khăn trong việc phân loại chính xác một hành vi vi phạm thuộc phạm vi xử lý dân sự, hành chính hay hình sự.

Đối với quyền nhân thân trong việc tái sử dụng tác phẩm, pháp luật hiện hành chưa có quy định để phân biệt giữa hành vi chỉnh sửa mang tính kỹ thuật cần thiết cho việc khai thác hợp pháp và hành vi xâm phạm quyền nhân thân của tác giả. Sự thiếu cụ thể trong quy định pháp luật gây cản trở trực tiếp đến hoạt động tái sử dụng tác phẩm, đồng thời làm gia tăng tỷ lệ rủi ro phát sinh tranh chấp pháp lý cho các doanh nghiệp trong quá trình khai thác nội dung.

Đề xuất giải pháp hoàn thiện khung pháp lý

Từ những hạn chế trong thực tiễn áp dụng, VCCI đề nghị cơ quan soạn thảo xem xét nghiên cứu, điều chỉnh và bổ sung các quy định về bảo vệ quyền tác giả, quyền liên quan.

Thứ nhất, về công tác thực thi và chứng cứ, cần bổ sung các hướng dẫn thống nhất về cơ chế phát hiện, thu thập, bảo quản và sử dụng chứng cứ điện tử.

Thứ hai, về việc xác định vi phạm, cần ban hành quy định làm rõ nội hàm và cách thức áp dụng khái niệm "quy mô thương mại" nhằm tạo cơ sở định lượng chuẩn xác cho việc xác định ngưỡng trách nhiệm hình sự. Cùng với đó, cần xây dựng phương pháp tính toán thiệt hại phi vật chất áp dụng riêng cho môi trường số.

Thứ ba, đối với quyền nhân thân, pháp luật cần bổ sung các tiêu chuẩn cụ thể nhằm xác định chính xác ranh giới giữa thao tác chỉnh sửa kỹ thuật cần thiết và các hành vi cấu thành vi phạm quyền nhân thân của tác giả.

Thành Nam (t/h)